

МИТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ФІСКАЛЬНО-РЕГУЛЮЮЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Запропоновано авторське визначення змісту поняття "митна система держави". На основі аналізу показників розміру та динаміки поступлення митних платежів до бюджету зроблено висновок про важливу фіскальну роль митної системи держави. Здійснено оцінку впливу лібералізації митного тарифу на зовнішню торгівлю України після вступу до СОТ.

Лібералізація і демонополізація зовнішньоекономічних зв'язків та перехід економіки України до ринкових умов господарювання виділили митну сферу в цілому і митні органи зокрема в самостійну систему, якій притаманні власні об'єктивні економічні закони організації та функціонування.

Митна система завжди була і залишається важливим й ефективним інструментом впливу на економічні процеси в державі та гарантом захисту національних економічних інтересів. Здійснюючи безпосередній регулятивний вплив на міжнародну торгівлю і виконуючи фіскальну функцію, митна система цим самим сприяє вирішенню важливих економічних проблем країни. Функціонування митної системи – унікальне і специфічне, аналогів якому важко знайти. Її унікальність проявляється в розмаїтті соціально-економічних функцій, які закріплені в митному кодексі країни і реалізуються через організаційну структуру митних органів, а специфіка проявляється в особливостях операцій, на які через митну систему здійснюється регулятивний вплив. Адже, на відміну від податкової системи, митна має справу з господарюючими суб'єктами, які знаходяться в різних державах, а отже підпорядковуються різним правовим порядкам. За таких обставин актуалізується необхідність адекватного наукового осмислення і теоретичного відображення основних тенденцій розвитку та функціонування вітчизняної митної системи та її фіскально-регулюючого потенціалу, з метою наукового обґрунтування дієвих заходів її подальшої розбудови.

Серед класиків економічної думки, проблемам визначення сутності мита як податку, а також економічному обґрунтуванню розміру мита та завдань митної політики присвячені праці: Т. Мена, Ж.Б. Кольбера, С. Фортрея, В. Петті, Н. Барбона, Д. Норса, Г. Чемберлена, Ч. Давенанта, А. Сміта, А.Р.Ж. Тюрго, Д. Рікардо, Т.Р. Мальтуса, Ж.Ш.Л. Сімонді, Ф. Ліста, Ф. Бастіа, К.Г. Маркса, Д. І. Менделєєва, С.Ю. Вітте, Д.М. Кейнса, Р. Гільфердінга, Д.І. Опаріна. Серед сучасників вітчизняної фінансової думки, питанням організації митної справи в Україні присвятили свої наукові роботи: Войцешук А.Д., Гребельник О.П., Дудчак В.І., Сторов О.Б., Івашук І.О., Каленський М.М., Кормич Б.А., Кунев Ю.Д., Науменко П.В., Пашко П.В., Терещенко С.

Метою даної статті є – формування теоретико-методологічного підґрунтя для проведення ґрунтового аналізу та подальшої розбудови ефективної митної системи України.

Не дивлячись на наявність досліджень сутності й завдань мита та митно-тарифної політики в забезпеченні економічної безпеки держави та захисту її економічних інтересів, на сьогоднішній день у вітчизняній фінансовій думці більшого поширення набуло поняття "митна справа", а ніж "митна система". Не відкидаючи першого поняття, а лише рекомендуючи його використовувати у всіх тих випадках, коли мова йде про практичну сторону роботи митних органів, а також провівши ґрунтовне дослідження даних понять з етимологічної, гносеологічної та онтологічної точки зору та використавши підходи теорії систем та системного аналізу[1], було сформовано авторське визначення змісту поняття "митна система держави":

- митна система держави – це складна система організаційно-правових та фінансових взаємовідносин, які виникають між державами, митними органами та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності при ввезенні на її митну територію та вивезенні за межі цієї території товарів, транспортних засобів та інших предметів, на які поширюються митні процедури;
- митна система держави – це сукупність тарифних та нетарифних інструментів, принципів, форм і методів їх встановлення, зміни чи відміни, механізм, який забезпечує своєчасну і повну сплату митних платежів, контроль та відповідальність за порушення митного законодавства, а також державні органи, на які покладено обов'язки реалізовувати митну політику;
- митна система держави – це суспільне явище, яке представляє собою сукупність взаємопов'язаних інституційних одиниць, яких об'єднують єдині цілі та завдання. Характерними ознаками митної системи виступають: цілісність, чітка організація, порядок і послідовність, взаємозв'язок і взаємодопомога.

Розпочнемо аналіз фіскального та регулюючого потенціалу вітчизняної митної системи з оцінки саме її фіскальної ролі, оскільки на сьогоднішній день, забезпечення фіскальної функції залишається основним і найважливішим завданням, що стоїть перед митними органами України. Зрозуміло, що виконання митною службою бюджетних завдань залежить не лише від ефективної роботи митних органів, чи розміру бюджетних видатків, що спрямовуються на їх утримання, але, в першу чергу, від державної митної політики, її законодавчого забезпечення, загальноекономічної ситуації в державі. Іншими словами, результативність виконання митними органами бюджетних завдань залежить від ефективності побудови всієї митної системи, її збалансованості та адаптивності до циклічних коливань в економіці країни. На рис. 1 показано динаміку надходження митних платежів до Державного бюджету України протягом останніх років.

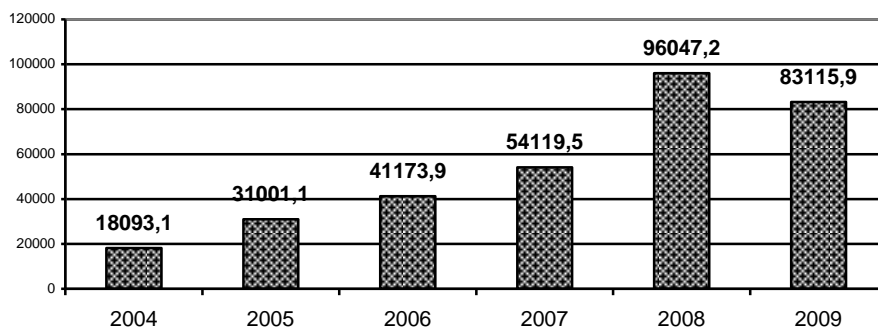

Рис. 1. Надходження митних платежів до Державного бюджету України в 2005–2009 роках, млн. грн. [2–5]

Як засвідчують дані рисунку, завдяки постійному вжиттю Держмитслужбою України організаційних заходів та старанням кожного працівника митниці, вдалося забезпечити постійно зростаючу тенденцію надходження митних платежів до бюджету. Зокрема, за порівняно короткий період часу – 4 роки, надходження митних платежів до державної скарбниці зросло в 5,3 рази: з 18093,1 млн. грн. в 2004 році до 96047,2 млн. грн. в 2008 році. Причому, якщо надходження митних платежів в 2005 році порівняно з 2004 роком зросло на 71 %, в 2006 році порівняно з 2005 роком – на 32,8 %, в 2007 році порівняно з 2006 роком – на 31,4 %, то в 2008 році порівняно з 2007 роком – аж на 77,5 %. Однак, в 2009 році, загально складна економічна ситуація в державі, різкий спад зовнішньоторговельних операцій спричинили скорочення надходження митних платежів до держбюджету.

Зокрема, упродовж 2009 року митними органами перераховано до державного бюджету 83 116,0 млн. грн., що на 12 931,2 млн. грн. (13,5%) менше ніж в 2008 році. Показник розпису доходів бюджету, встановлений для митних органів на 2009 рік у сумі 98 983,4 млн. грн., не виконано. Виконання становило 84,0%. Не забезпечено надходження до державного бюджету 15 867,4 млн. грн. митних платежів [5].

Білецький А.А. в своєму дисертаційному дослідженні, під фіскальним потенціалом митної служби розглядає співвідношення між надходженнями митних платежів та доходами державного бюджету (або ВВП), що в змозі забезпечити митна служба не спричиняючи руйнівного ефекту на національну економіку та не порушуючи при цьому норм і правил СОТ [6]. Виходячи з даного визначення на рис. 2 показано відношення між розмірами митних платежів, що мобілізовані вітчизняними митними органами та ВВП, а також доходами Державного бюджету України.

Рис. 2. Відношення розміру митних платежів до ВВП та доходів Державного бюджету України, %¹

Перше, що привертає увагу при аналізі даного рисунку – це висока питома вага митних платежів в структурі доходної частини державного бюджету. Як показали результати аналізу, в період 2004–2009 років доля митних платежів у доходах бюджету становила від 40 % до 57 %. Це ще раз засвідчує важливу фіскальну роль митної системи у формуванні фінансових ресурсів держави. Адже, в світі склалася тенденція, коли одну третю податкових доходів бюджету дає митниця, а решта дві третіх – податкова служба. В Україні, для прикладу, в 2008 році митні органи перерахували до бюджету більше половини всіх коштів.

Окремої уваги та аналізу заслуговують суми фінансових ресурсів, що не надходять в бюджет на підставі рішень судів (рис. 3).

¹ Розраховано автором на основі [2–5; 7; 8].

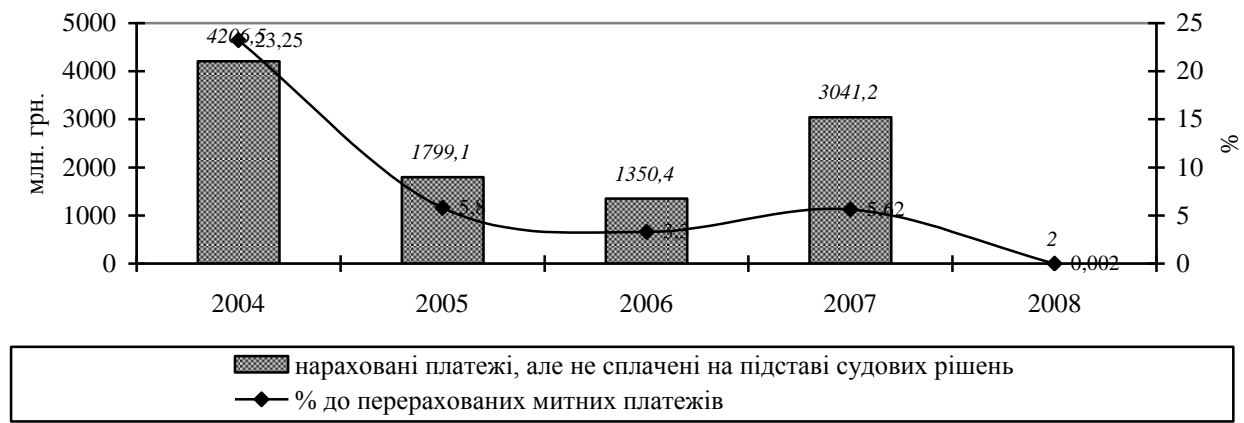

Рис. 3. Суми митних платежів, які нараховані по ВМД митними органами, але не сплачені суб'єктами ЗЕД на підставі судових рішень²

Як засвідчують дані рисунку, якщо не брати до уваги 2004 рік, коли суми несплачених, за рішенням судів, митних платежів були надзвичайно великими – 4206,5 млн. грн., що становило 23,25% від обсягів перерахованих митних податків та зборів до бюджету, а також 2008 рік, в якому значення цих показників сягнуло мінімального рівня, то в аналізованому періоді резерви зростання бюджетних надходжень від митних платежів в середньому становили 4%. Основними напрямками роботи по ліквідації даного резерву повинні стати виважені та професійні дії працівників митних органів при нарахуванні митних податків та зборів, а також ефективна робота юридичних служб митних органів.

Митна система країни, за умови добре збалансованого власного механізму, вирішує завдання не тільки щодо формування фінансових ресурсів держави, але і націлена на захист цілого переліку національних економічних інтересів в сфері зовнішньоекономічної діяльності та переміщення чинників виробництва. Оцінку наслідків послаблення митного захисту України розпочнемо з аналізу динаміки митного тарифу України та його впливу на зовнішню торгівлю України після вступу до СОТ.

Найпоширенішим способом співставлення і порівняння митних тарифів різних країн є розрахунок середньоарифметичної та середньозваженої ставки мита. Показники середньоарифметичної та середньозваженої ставки є взаємодоповнюючими і разом дають ширше уявлення про характер митної політики. Тому, при проведенні оцінки тарифного режиму країни доцільно розраховувати обидва показники. Їх порівняння може бути корисним при визначенні загальних характеристик обкладання ввізним митом у країні, зокрема це може бути зроблено на основі наступного алгоритму [9] :

1. У випадку, коли показник середньоарифметичної ставки значно перевищує показник середньозваженої ставки, можна зробити висновок, що по певних товарних позиціях, ввезення яких з-за кордону регулюється за допомогою мита, обсяги імпорту значно скоротилися, що в свою чергу дозволяє робити такі припущення:

- ставки мита по товарних позиціях, частка у загальному внутрішньому споживанні яких і у кількісному, і у вартісному вимірі є значною, мали заборонний характер, що призвело до значного скорочення імпорту завдяки перерозподілу ресурсів у бік галузей, що виробляють імпортозамінники, або було викликано переходом легального імпорту "в тінь", тобто через здійснення контрабандного ввезення, яке не відбивається в офіційній статистиці;
- товарні позиції, ввезення яких з-за кордону регулюється за допомогою мита, мають достатньо високий коефіцієнт еластичності заміщення, таким чином реакція попиту на збільшення цін на імпорту продукцію спричинила переключення на споживання товарів, вироблених на внутрішньому ринку;
- основні потоки товарного імпорту країни здійснюються в рамках преференційних торговельних угод.

2. У випадку, коли показник середньозваженої ставки навпаки перевищує показник середньоарифметичної ставки, можна припускати таке:

- по товарних позиціях, частка яких у загальному внутрішньому споживанні і у кількісному, і у вартісному вимірі значні, ставки мита є досить високими, але при цьому чинники внутрішнього економічного розвитку не дозволяють розвиватися імпортозамінюючому виробництву. Наприклад, в Україні відповідно до тверджень теореми Самуельсона–Джонса, яка пояснює розподіл доходів у результаті торгівлі, шляхом збільшення доходів власників чинника, специфічного для галузей, що конкурують з імпортом, відбулася концентрація ресурсів у кількох експортоорієнтованих галузях, і навпаки, їх відтягнення від галузей, що виробляють імпортозамінники. У результаті цього, задоволення внутрішнього споживчого попиту на товари довготривалого користування, не могло відбутися за рахунок національного імпортозамінюючого виробництва через відсутність відповідної виробничої бази разом зі слабкою інвестиційною активністю в даному напрямку;

- товарні позиції, ввезення яких з-за кордону регулюється за допомогою мита, мають коефіцієнт еластичності заміщення в інтервалі (0, 1), зокрема критичний імпорт. Таким чином, незважаючи на збільшення цін на імпорту продукцію, попит на неї не скорочується, або скорочується не пропорційно [9].

Як показують дані табл. 1, протягом останніх років відбувалося стрімке зменшення як середньозваженої, так і середньоарифметичної ставки мита на імпорті товари, що прямували в Україну.

Таблиця 1

Зміна ставок ввізного мита, % [10]

Країни	Роки							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007

² Розраховано автором на основі [2–4].

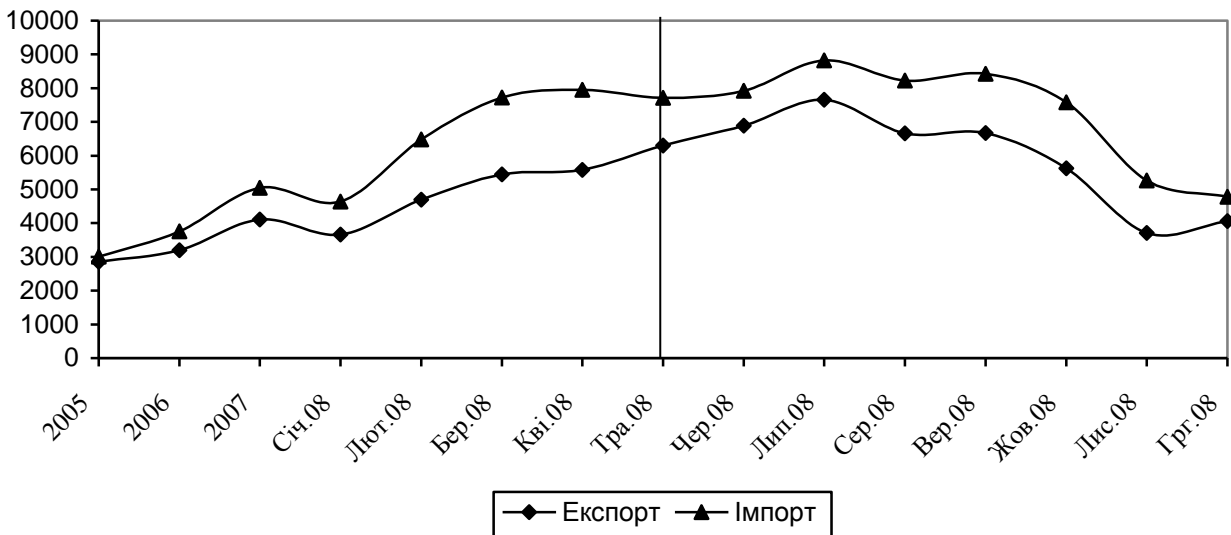
Україна:									
Середньозважені ставки	–	–	7,6	7,0	6,9	6,9	4,8	3,9	
Середньоарифметичні ставки	10,2	10,6	10,7	10,5	10,9	10,9	5,4 ³	4,7 ⁴	
Росія	11,1	10,7	10,3	10,3	10,2	10,1	9,2	8,3	
Польща	5,2	4,3	6,7	4,3	3,0	1,7	1,7	1,6	
Латвія	1,2	1,1	3,2	2,5	2,1	1,7	1,7	1,6	
Нові члени ЄС	6,4	5,9	5,2	4,5	4,5	3,7	2,0	2,1	
Середня по країнах СНД	8,5	6,7	7,9	7,4	7,4	7,4	6,7	5,9	
Середня у світі	12,9	11,9	11,6	10,5	9,6	9,3	8,7	8,8	

Примітка. По інших країнах наведені середньозважені ставки мита.

Перший висновок, який можна зробити аналізуючи дані таблиці це те, що митний тариф в Україні більше зорієнтований на виконання протекціоністської функції та швидше за все спрямований на реалізацію імпортозаміщуючої моделі економічного зростання. Однак, більш ймовірним видається припущення про існування значних обсягів тінювих оборотів через контрабандне ввезення товарів, що не відображається в офіційній статистиці. Правильність даного висновку підтверджує той факт, що єдиним контраргументом, що може спотворювати таку тенденцію, є ревальвація гривні по відношенню до основних валют імпорту. Як відомо, незначна ревальвація гривні по відношенню до основних валют імпорту – долара та євро, спостерігалася лише на весні 2005 та 2008 років, протягом всіх інших періодів національна грошова одиниця стабільно девальвує.

Другий висновок – протягом останніх років в Україні відбувалося стрімке зменшення як середньозваженої, так і середньоарифметичної ставки мита на імпорті товари, що прямували в Україну, тому єдиним правильним напрямом у таких умовах було розширення бази оподаткування. Якщо ж порівняти середньозважену ставку мита в Україні з іншими країнами і в середньому у світі, то очевидним є факт надто низького мита в нашій державі порівняно з іншими країнами.

Значне зменшення ставок мита не могло не позначитись на доходах Державного бюджету України. Однак, як передбачалося, бюджетні втрати будуть не значними через зростання обсягів зовнішньоторговельних операцій. Проаналізуємо що ж реально відбулося в сфері міжнародної торгівлі України після вступу до СОТ, оцінивши динаміку та структуру вітчизняного експорту та імпорту (рис. 4).

Примітка. В 2005–2007 роках – середньомісячні значення показників.

Рис. 4. Динаміка експорту та імпорту товарів в 2005–2008 роках⁵

З рисунку видно, що до вступу в СОТ та ще протягом двох місяців після цього спостерігалася поступове зростання обсягів експорту та імпорту товарів через митний кордон України. Зокрема, експорт за січень—травень 2008 року зріс на 35,8 % порівняно з відповідним періодом 2007 року, зростання обсягів імпорту за аналогічний період становило 52,3 % порівняно з обсягами імпорту в січні—травні 2007 року. Однак, вже починаючи з серпня, ситуація в сфері міжнародної торгівлі кардинально змінюється – відбувається щомісячне скорочення експорту та імпорту в середньому на 10 %. У загальному, експорт в грудні 2008 року порівняно з травнем цього ж року скоротився на 36 %, а імпорт – на 39% .

Не викликає сумніву, що першочерговою причиною такого різкого скорочення обсягів експорту та імпорту стала світова фінансово-економічна криза, яка спричинила спад попиту на світових та внутрішньому ринках. Однак, щоб краще оцінити наслідки для зовнішньоторговельної сфери України після вступу до СОТ, проаналізуємо зміни в товарній структурі вітчизняного експорту та імпорту протягом останніх років.

³ З І півріччя 2005 року по 16.05.2008 року

⁴ З 16.05.2008 року по 01.01.2010 року.

⁵ Сформовано автором на основі [7].

Ґрунтовний та неупереджений аналіз офіційної статистичної інформації [7], дозволяє зробити наступні висновки:

по-перше, термін членства України в СОТ надто короткий, щоб можна було однозначно говорити про отримання вагомих економічних результатів, від такого кроку, для національної економіки в цілому, експортоорієнтованих галузей і внутрішніх споживачів зокрема;

по-друге, час вступу України до Міжнародного торговельного клубу, який співпав з початком світової фінансово-економічної нестабільності привів до того, що від даного кроку економіка нашої держави не встигла отримати ні суттєвих вигравів, ні понести значних втрат;

по-третє, беззаперечним є факт активізації міжнародної торгівлі після отримання Україною членства в СОТ. Однак, зростання імпорту відбувається набагато швидшими темпами, ніж зростання експорту продукції вітчизняних галузей промисловості. Зокрема, в 2009 році порівняно з 2007 роком суттєво збільшилася (в 3,6 рази) частка експорту лише по товарній групі "продукція рослинного походження". По інших товарних групах спостерігалось не значне зростання експорту, а по групах "енергетичні матеріали; нафта та нафтопродукти", "продукти хімічної та пов'язаної з нею галузей промисловості", "транспортні засоби та шляхове обладнання", зафіксований спад долі цих галузей у структурі експорту. Щодо динаміки структури імпорту, то тут спостерігалась зовсім протилежна ситуація. Суттєве збільшення питомої ваги зафіксоване по товарних групах: "живі тварини; продукція тваринного походження" – в 2,2 рази; "продукція рослинного походження" – в 2 рази; в товарних групах: "готові харчові продукти", "продукти хімічної та пов'язаної з нею галузей промисловості", "текстиль та вироби з нього" – в 1,3 рази. Значне скорочення долі імпорту відбулося в товарних групах: "транспортні засоби та шляхове забезпечення", "механічне обладнання; машини та механізми"; "недорогоцінні метали та вироби".

Узагальнюючи результати такого аналізу, можна стверджувати, що в результаті вступу України до СОТ, український ринок став більш доступним для іноземних товаровиробників, ніж ринки країн-членів СОТ для національних експортоорієнтованих галузей. Тому СОТ для уряду та національних товаровиробників, в першу чергу, повинен стати тим інструментом, за допомогою якого повинні завойовуватись нові товарні ринки. На думку багатьох економічних експертів [11], послаблення, в період світової фінансової кризи, позицій СОТ зіграє на користь економічних інтересів Російської Федерації. Для України така ситуація несе з собою теж певні можливості: на європейські ринки та ринки СНГ орієнтовані різні галузі національної економіки України, тому певний спад попиту на перших, повинен компенсуватись зростанням обсягів продаж на російських ринках та, найголовніше, внутрішньому ринку України.

Провівши ґрунтовний аналіз фіскального та регулюючого потенціалу вітчизняної митної системи можна зробити наступні висновки та наукові узагальнення:

1. Проаналізувавши основні показники формування дохідної частини Державного бюджету України, слід відмітити вагому роль вітчизняних митних органів та всієї митної системи України у забезпеченні доходів державної казни.

2. Впродовж останніх років найбільш фіскально ефективними серед митних платежів залишаються мито та акцизний збір. Фіскальна ефективність ПДВ, не дивлячись на значні розміри бюджетних надходжень від даного податку, викликає сумнів, через існування у вітчизняному законодавстві великої кількості пільг.

3. Основними резервами підвищення фіскального потенціалу митної системи України повинно стати: спрощення організаційно-правових процедур з митного оформлення та митного контролю товарів, предметів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України; збільшення ставок податку на підакцизні товари; підвищення рівня збираності митних платежів, ліквідація економічно необґрунтованих пільг, боротьба з корупційними проявами на митному кордоні України.

4. Внаслідок вступу України до СОТ та лібералізації митної політики, український ринок став більш доступним для іноземних товаровиробників, ніж ринки країн-членів СОТ для національних експортоорієнтованих галузей. Тому СОТ для уряду та національних товаровиробників, в першу чергу, повинен стати тим інструментом, за допомогою якого повинні завойовуватись нові товарні ринки.

5. Оцінюючи ефективність роботи митних органів України, слід відмітити, що починаючи з 2006 року в даному питанні спостерігаються позитивні тенденції, однак, відносно великими ще залишаються витрати на адміністрування митних платежів.

З метою підвищення ефективності функціонування митної системи України у частині реалізації її фіскального та регулюючого потенціалу необхідно:

1) здійснювати удосконалення та уніфікацію процедур справляння митних платежів до Державного бюджету України, насамперед, шляхом посилення митного контролю за правильністю декларування митної вартості товарів, визначення коду товарів та країн їх походження;

2) працювати над спрощенням та модернізацією митних процедур на кордонах і в середині країни, що дозволить більш повно використовувати транзитний потенціал нашої держави. Такі кроки повинні відбуватися одночасно з налагодженням і покращенням відповідної транспортної інфраструктури. Адже не секрет, що багато перевізників будують свої маршрути в обхід України через погане дорожнє покриття, відсутність належного придорожного сервісу;

3) забезпечити комплексний контроль за додержанням митного законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадянами, що передбачає впровадження контролю на основі методів аудиту;

4) створити чітку систему моніторингу всіх видів розрахунків по митних платежах та руху цих коштів;

5) здійснювати постійний аналіз факторів, які впливають на стан надходження митних платежів до Державного бюджету України, у тому числі аналізувати вплив змін чинного законодавства на даний показник;

6) проводити організаційну роботу з посилення контролю за податковими пільгами, вексельними формами розрахунку, правильністю визначення митного режиму, митним оформленням за нульовими ставками мита;

7) сприяти більш широкому застосуванню спільного контролю з митними органами сусідніх країн;

8) здійснювати удосконалення національної нормативної бази, що регламентує митну справу та діяльність Державної митної служби України, в частині зменшення кількості нормативно-правових актів. Нові законодавчі документи повинні розроблятися з врахуванням міжнародних стандартів.

Застосування зазначених пропозицій у практичній діяльності сприятиме підвищенню ефективності функціонування митної системи України.

Список літератури

1. Мартинюк В. П. Митна система та економічна безпека держави : теорія і методологія; [монографія] / Мартинюк В.П. – Тернопіль : Астон, 2010. – 256 с.

2. Підсумки роботи митних органів України у 2004 році : [інформаційно-аналітичний збірник]. – К. : ДМСУ, 2005. – 78 с.

3. Підсумки роботи митних органів України у 2005 році : [інформаційно–аналітичний збірник]. – К. : ДМСУ, 2006. – 58 с.
4. Підсумки роботи митних органів України у 2008 році : [інформаційно–аналітичний збірник]. – К. : ДМСУ, 2009. – 76 с.
5. Лист Державної митної служби України "Про надходження податків і зборів до Держбюджету України упродовж 2009 року" № 15/52–ЕП від 19. 01. 2010р. – Офіц. вид. – Київ : Державна митна служба України, 2010. – 10с.
6. Білецький А. А. Фіскальний та регулюючий потенціал функціонування митної служби України в умовах відкритої економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / А. А. Білецький. – Ірпінь, 2010. – 22 с.
7. Офіційний веб–сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Офіційний веб–сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
9. Ринки реального сектора економіки України : структурно–інституціональний аналіз [Точилі В. О., Осташко Т. О., Пустовойт О. В. та ін.] ; за ред. д.е.н., проф. В. О. Точиліна. – Київ : НАН України ; Ін–т економіки та прогнозування, 2009. – С. 202–203.
10. Конкурентоспроможність економіки України: місце України в світових рейтингах [аналітична записка]. – К. : Департамент макроекономіки Міністерства економіки України, 2008. – 95 с.
11. Горбач Д. Системная консервация / Денис Горбач // Бізнес. – 2008. – № 46. – С. 21–24.

Мартинюк В.П. Митна система України та її фіскально-регулюючий потенціал.

Запропоновано авторське визначення змісту поняття "митна система держави". На основі аналізу показників розміру та динаміки поступлення митних платежів до бюджету зроблено висновок про важливу фіскальну роль митної системи держави. Здійснено оцінку впливу лібералізації митного тарифу на зовнішню торгівлю України після вступу до СОТ.

Ключові слова: митна система держави, митні платежі, лібералізація митного тарифу.

Martyniuk V.P. Customs system of Ukraine and its fiscal and regulative potential.

The author's definition of the essence of concept state customs system is suggested. The conclusion points out the significant fiscal role of the state customs system on the basis of analysis of indicators of the amount and dynamics of customs payments entries. The assessment of the impact of customs tariff liberalization on external trade of Ukraine after entering the WTO is carried out.

Keywords: state customs system, customs payments, customs tariff liberalization.

Мартынюк В.П. Таможенная система Украины и ее фискально-регулирующий потенциал.

Предложено авторское определение содержания понятия "таможенная система государства". На основании анализа показателей размера и динамики поступления таможенных платежей в бюджет сделан вывод о важной фискальной роли таможенной системы государства. Осуществлена оценка влияния либерализации таможенного тарифа на внешнюю торговлю Украины после вступления в ВТО.

Ключевые слова: таможенная система государства, таможенные платежи, либерализация таможенного тарифа.